

Sędziowie

Autor tekstu: **Maria Szyszkowska**

Zgodnie z europejskim sposobem myślenia, sędzia nie tworzy prawa, lecz je stosuje. Stoi na straży obowiązujących przepisów prawnych.

Zadaniem sądownictwa jest wyrokowanie zgodnie z ustanowionym prawem i dążenie do sprawiedliwości. Jedyne tą drogą można urzeczywistnić w państwie bezpieczeństwo prawne. Trzeba by uznać za mordercę takiego sędziego, który naruszając przepisy prawne skazałby podsądnego na śmierć.

W żadnym przypadku nie można twierdzić, że ustawodawstwo, na przykład Niemiec hitlerowskich, było pozbawione ważności prawnej. Należy je oceniać negatywnie, ale nie pozbawia to mocy legalnej wydawanym przepisom prawnym. Zadaniem sędziego jest orzekanie zgodnie z przepisami prawa.

Powoływanie się na prawo natury stojące ponad ustawami pisanymi, które odmawia niesprawiedliwym przepisom prawa stanowionego — czy przestępczym rozkazom tyranów — mocy obowiązującej, wprowadziłoby samowolę i chaos. Zwłaszcza dlatego, że jest wiele odmiennych teorii tego prawa.

Przeprowadzenie linii demarkacyjnej między przepisami obowiązującymi i niesprawiedliwymi a ustawowym bezprawiem jest niemożliwe. Wprawdzie prawo stanowione ma służyć sprawiedliwości, ale nie ma ona absolutnej i niezmiennej treści. Nawet w tym samym państwie w określonym czasie zaznaczają się różnice w interpretowaniu tego, co sprawiedliwe. Skazanie na śmierć pacyfisty — by powołać taki przykład — za odmowę udziału w wojnie, bywa niejednolicie oceniane. Nie wszyscy są zdania, że postępowanie sprzeczne z prawem, z motywów patriotycznych, powinno podlegać surowej karze.

Nie można twierdzić *ex post*, że prawo pozytywne w jakimś ustroju nie jest w ogóle prawem ze względu na swój niesprawiedliwy charakter. Prowadziłoby to do zbyt daleko idącej wolności wyrokowania, do stanu zbliżonego do anarchii.

Nie można od sędziów, podobnie jak i od innych obywateli, oczekiwać czynów heroicznych. Nieprawdziwe jest więc twierdzenie, że sędzia powinien kierować się sprawiedliwością - odchodząc od litery prawa — nawet za cenę własnego życia. Wyrok śmierci wydany przez sędziego, by powołać taki przykład, może być karalny tylko wtedy, gdy narusza przepisy prawa, prawa pozytywnego. Obowiązkiem sędziego jest ściśle wykonywanie ustaw. Podobnie, na co zwracał uwagę Gustaw Radbruch, uznanie niezgodności wyroku z prawem nie może być interpretowane na niekorzyść kata.

Sędzia powinien być legalistą — nie zaś dyspozycyjnym człowiekiem, uległym politycznym naciskom.

Nie ma nic bardziej szkodliwego niż udawanie, że sędzia może być człowiekiem odznaczającym się podnadświatopoglądowością i apolitycznością. Każdy człowiek, zwłaszcza tak wykształcony jak sędzia, ma własne poglądy i wskazane jest, ażeby były one rozbudowane. Problem polega na tym, by wyznając określone wartości, a więc posiadając także sprecyzowane poglądy moralne, wyrokował zgodnie z prawem. Twierdzenie, że sędzia ma się odwoływać od swego sumienia, wyraża zarazem wątpliwe zezwolenie na dokonywanie przez niego w sposób indywidualny oceny przepisów prawnych. Zagadnienie moralności uniwersalnej jest dyskusyjne, więc absurdem byłoby oczekiwanie, ażeby związany nią był sędzia.

*

„Res Humana” nr 6/2001

Maria Szyszkowska

Filozof prawa; profesor m.in. Uniwersytetu Warszawskiego; Senator RP; publicystka (m.in. czasopisma Res Humana), autorka wielu książek (m.in. ["Twórcze niepokoje codzienności"](#), 1998; ["Filozoficzne interpretacje prawa"](#), 1999; ["Spotkania w salonie"](#), 2000; ["Granice zwierzeń"](#), 2001; ["Zagubieni w codzienności"](#), 2001, ["Lewicowość w XXI wieku"](#), 2004) [Więcej informacji o autorze](#)
[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 07-10-2005)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,4387) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,4387>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl